

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi HE 182/2025 vp

Vastinekuuleminen 14.4.2026

Joni Komulainen

Hallitusneuvos

Turvallisuus ja terveys -osasto

Bioteknologia ja lääkkeet -yksikkö

- VN ohjesäännössä (262/2003) on vahvistettu yhteiset säännökset mm. ministeriön toimialasta, päätösvallasta ja ministeriöiden esittelijöistä.
- HE 182/2025 vp ei ole yhtään STM:n toimivaltaan kuuluvaa lakiehdotusta.
- STM antaa tämän takia asiasta **lausunnon**.
- STM on antanut hallituksen esityksestä lausunnon sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 18.3.3026 ja hallintovaliokunnalle 24.3.3026.
- STM pitää ehdotuksen tavoitteita pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisina, välttämättöminä ja kannatettavina.
- STM keskittyy lausunnossaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskeviin ehdotuksiin ja on ottanut huomioon esitystä koskevan lausunnon PeVL 14/2026 vp.

Hoito- ja hoivasuhteen luottamuksellisuus ja hoitoon/hoivaan hakeutuminen

- Esitys voinee vaikuttaa ihmisten tahtoon hakeutua hoitoon/hoivaan ja hoito- ja hoivapalveluiden piiriin ja esityksellä on tämän takia yleinen laajempi sosiaali- ja terveystaloudellinen merkitys.
- Esitys voinee johtaa tilanteeseen, jossa yhteiskunnassa heikommassa asemassa olevat ihmiset eivät hakeudu välttämättömiin sote-palveluihin ja pidättäytyvät kertomasta olennaisia tietoja, mikä voi vaarantaa esimerkiksi paperittomana elävien, heidän perheidensä ja myös lasten edun mukaisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden.
- Lakiesityksessä on käsitelty puutteellisesti asiakaslain sisältö ja siihen liittyvät auttamistyön luottamuksellisuuden ja eettisen toimintatavan edellytykset. Luottamuksen mureneminen asiakassuhteissa voinee johtaa siihen, että asiakkaat jättäisivät kertomatta sosiaali- ja terveydenhuollon hoitamisen kannalta olennaisia seikkoja.

Hoito- ja hoivasuhteen luottamuksellisuus ja hoitoon/hoivaan hakeutuminen

- STM katsoo, että StV:n tulisi lausunnossaan kiinnittää huomiota millaisia vaikutuksia poliisilakiin esityksessä esitetyt aiheuttavat henkilöiden tahtoon hakeutua hoitoon/hoivaan ja esitys on siten merkityksellinen myös PL 19 §:ssä turvattuun jokaisen oikeuteen saada sosiaali- ja terveyspalveluita.
- STM arvioi, että erityisesti esitetyn poliisilain 4 luvun 1 momentin 2 kohdan osalta ehdotetulla sääntelyllä kaavaillun laajuisena saattaa olla vaikutuksia henkilöiden tahtoon hakeutua hoitoon/hoivaan, ja se on siten merkityksellinen myös perustuslain 19 §:ssä turvattuun jokaisen oikeuteen saada sosiaali- ja terveyspalveluita.

Tiedonsaanti rikosperusteilla ja esityksen oikeasuhtaisuus

- Ehdotuksen tavoite: Tiedonsaantioikeudet sosiaali- ja terveydenhuollosta edistävät rikoksen paljastamista, selvittämistä ja ennalta estämistä, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä, kansallisen turvallisuuden suojaamista sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta, henkilön tavoittamista vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa tai rikosasian vastaajan tuomioistuimeen noutamista varten ja kadonneen tai kadonneeksi epäillyn tai mahdollisesti hengen tai terveyden vaarassa olevan henkilön löytämistä.
- Tiedonsaantioikeuksien oikeasuhtaisuus suhteessa tavoitteeseen ja PL 10 §:ään on sääntelyratkaisun hyväksyttävyyden kannalta keskeinen kysymys.

Tiedonsaanti rikosperusteilla ja esityksen oikeasuhtaisuus (PeV)

- PeV on kiinnittänyt huomiota lausunnossaan esityksen oikeasuhtaisuuteen erityisesti 2 vuoden rangaistusmaksia lievempien rikosten osalta.
- Koska kyse on kuitenkin arkaluonteisista tiedoista, on HaV:n syytä arvioida tarkkaan mahdollisuuksia rajata perusterikosten joukkoa edelleen.
- Tällaista arviointia on perusteltua tehdä myös Rajavartiolaitoksen ja Tullin tiedonsaantioikeuksien osalta. Tällaista arviointia on perusteltua tehdä myös Rajavartiolaitoksen ja Tullin tiedonsaantioikeuksien osalta.
- PeV on todennut, että toimivaltuuksien epäsymmetria ei sellaisenaan ole perusoikeuksien rajoitusedellytysten vaatima painava yhteiskunnallinen tarve, joka perustelisi toimivaltuuksien välttämättömyyden ja kiinnittää edelleen huomiota sanottuun seikkaan.

Tiedonsaanti rikosperusteilla ja esityksen oikeasuhtaisuus

- STM pitää täsmällisyyden kannalta myönteisenä, että poliisin oikeus saada tietoja sosiaali- ja terveydenhuollosta on ehdotuksessa sidottu tiettyyn rangaistusmäärään tai rikokseen.
- Harkittaessa luovutuskriteerin täsmällistä, vankeusrangaistukseen sidottua aikarajaa on syytä ottaa huomioon myös oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 14 §:n 2 momentti.
- STM toteaa, että valiokunnan on syytä varmistua siitä, että tiedonsaantioikeuden sitominen nimenomaan kahden vuoden vankeusrangaistukseen ei mene pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon yksityiselämän suojaan kohdistuvan rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus.

Tiedonsaanti rikosperusteilla ja esityksen oikeasuhtaisuus

- STM kiinnittää erityisesti huomiota poliisilain 4 luvun 5 §:n 2 kohdassa lueteltuihin rikoksiin: sääntely mahdollistaisi tietojen saannin myös tilanteissa, kun epäilty lievä pahoinpitely (maksimirangaistus sakkoa), vammantuottamus (maksimirangaistus 6 kk vankeutta) ja pelastustoimen laiminlyönti (maksimirangaistus 6 kk vankeutta) ovat tapahtuneet muualla kuin sote-palvelunantajan tiloissa.
- Ei ole täysin selvää, onko missä tahansa tapahtuneella epäillyn lievän pahoinpitelyn, vammantuottamuksen tai pelastustoimen laiminlyönnin paljastamisella tai selvittämisellä niin painava yhteiskunnallinen intressi, jolla voidaan perustella yksityiselämän suojan rajoittamista ehdotetulla tavalla.
- Sääntelyä voitaisiin pitää oikeasuhtaisempana, jos mainitut rikoslakiviittaukset siirrettäisiin ehdotettuun 3 kohtaan, joka rajaisi tiedonsaannin tilanteisiin, jossa epäilty rikos on tapahtunut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan toimitiloissa.

Tiedonsaanti rikosperusteilla ja esityksen oikeasuhtaisuus

- Liikenneturvallisuuden vaarantamisella ei myöskään liene yhteyttä sosiaali- ja terveydenhuollon tiloissa tapahtuneeseen rikoksekseen.
- Onko esimerkiksi merkittävän ylinopeuden selvittämisellä ja paljastamisella on niin painava yhteiskunnallinen intressi, että potilaan yksityiselämän suojaa voidaan perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa rajoittaa ehdotetulla tavalla? Sama koskee rattijuopumusta ja pelastustoimen laiminlyöntiä.
- Vammantuottamus ja lievä pahoinpitely voivat tapahtua toimitiloissa.
- Jos nämä halutaan pitää esityksessä, niin ne tulisi rajata sosiaali- ja terveydenhuollon tiloissa tapahtuneiksi eli siirtää poliisilain 4 luvun 5 §:n 3 kohtaan. Tällöin perusoikeusrajoituksen oikeasuhtaisuus olisi perusteltavissa

Tiedonsaanti rikosperusteilla ja esityksen oikeasuhtaisuus

- STM yhtyy EOA:n lausunnossa esitettyyn näkemykseen, että oikeasuhtaisuuden kannalta myös omaisuuden kohdalla voisi osittain olla kysymys perusoikeusrajoituksen suhteellisuusvaatimuksen näkökulmasta ongelmallisesta tilanteesta. StV arvioinee HaV:lle antamassaan lausunnossa riittäisikö vähäisen omaisuuden turvaamiseen sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikkojen henkilöstön ja niissä toimivan valvontahenkilöstön toimenpiteet.
- STM yhtyy EOA:n näkemykseen, että ehdotus on jossain määrin epäjohdonmukainen poliisilain, Rajavartiolaitoksen henkilötietolain ja Tullin rikostorjuntalain pykälien kannalta ja StV arvioinee lausunnossaan HaV:lle erityisesti perusoikeusrajoitusten näkökulmasta, miksi pykälän 2 kohdassa poliisille, toisin kuin Rajavartiolaitokselle, ehdotetaan säädettäväksi tiedonsaantioikeus sosiaali- ja terveydenhuollosta huomattavasti vähäisempienkin rikosten kohdalla, vaikka kysymys olisi muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan toimitiloissa mahdollisesti tehdyistä rikoksista.

Tiedonsaanti rikosperusteilla ja esityksen oikeasuhtaisuus

- STM yhtyy TSV:n lausunnossa esitettyyn arvioiin, että HE:n perusteella Tullin ja Rajavartiolaitoksen esitutkintavastuulle kuuluvien rikosten osalta jää edelleen kyseenalaiseksi se, onko tietojen saanti henkilön olostä terveyden- tai sosiaalihuollon toimijan tiloissa tiettyyn aikaan kaikkien näiden rikosten tutkimiseksi välttämätöntä ja tiedon saanti oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään.
- StV:n tulisi lausunnossaan arvioida PeV:n lausunnossa esitetyllä tavalla, että voidaanko yksin viranomaisten tiedonsaantioikeuksien yhdenmukaisuudella perustella nyt esitettyjä tiedonsaantioikeuksia kaikille kyseessä oleville viranomaisille. Erityisesti lausunnossa tulisi arvioida, minkä vuoksi toimivaltuudet ja tiedonsaantioikeus on välttämätön ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään.

Tiedonsaanti yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi

- HE:ssä esitetään säädettäväksi poliisin tiedonsaantioikeudesta tieto henkilön läsnäolosta ja henkilöllisyydestä, jos se on välttämätöntä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai rikosten ennalta estämiseksi, jos henkilö aiheuttaa käytöksellään sote-palvelunantajan toimitiloissa henkeä, terveyttä tai omaisuutta uhkaavan vaaran.
- HE:stä antamissaan lausunnossaan STM on todennut, että ottaen huomioon, mitä voimassa olevan asiakastietolain 62 §:ssä säädetään palvelunantajan tai sen tehtäviä suorittavan henkilön oikeudesta ilmoittaa salassapitovelvollisuuden estämättä poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä, niin poliisilakiin ehdotettu uusi sääntely olisi säädösteknisesti johdonmukaisempaa esittää säädettävän asiakastietolaissa. Kyse on nimittäin hyvinkin vastaavasta tiedonsaantioikeudesta, josta asiakastietolain 62 §:ssä jo nyt säädetään ilmoitusoikeutena.

Tiedonsaanti yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi: asiakastietolain muutos

- STM:ssä on valmisteilla asiakastietolain muutos, joka koskee sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten velvollisuutta antaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät salassa pidettävät tiedot (hanke VN/6094/2026).
- Esitys on osa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman toimenpiteitä, joilla poistetaan tiedonvaihdon esteitä rikostorjunnassa ja toteuttaa hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan sektorilainsäädäntöä päivitetään siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetuksen viranomaisia velvoitetaan antamaan poliisille ainakin henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten muutoin salassa pidettävät välttämättömät tiedot.
- Hallitusohjelmakirjausta vastaava kannanotto sisältyy hallintovaliokunnan kannanottoon (HaVM 19/2021 vp-VNS 4/2021 vp).
- Esityksessä toteutettaisiin lisäksi EOAK:n STM:lle osoitettu esitys (EOAK/2910/2023) ryhtyä toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi siten, että selkiytettäisiin oikeutta salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa potilaan terveydenhuollon työntekijään kohdistamasta väkivallasta.
- Lausuntokierros hallituksen esitysluonnoksesta on 12.5.2026 saakka. Esittelyviikkoarvio olisi syksyllä 2026 viikko 37.

Tiedonsaanti kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi

- STM yhtyy EOA:n arvioon siitä, että perusoikeuksien rajoittaminen arkaluontoisten henkilötietojen kohdalla edellyttää täsmällisempää sääntelyä siitä, mikä konkreettinen liityntä henkilöllä on toimintaan, josta tiedonhankinta on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.
- STM yhtyy TSV:n lausunnossa esitetyn arvioon, pyytäjän velvollisuutena on dokumentoida tietojen luovutukseen liittyvät tiedot ja perustelut sekä huolehtia toiminnan jälkikäteisestä valvonnasta.

Tiedonsaanti vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa ja tuomioistuimeen noutamista varten

- STM aiemmissa lausunnoissaan todennut, että sillä ei ole huomautettavaa ehdotettuun poliisilain 4 luvun 5 §:n 6 kohtaan, jonka mukaan poliisi voisi saada tiedon henkilön tavoittamiseksi vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa tai rikosasian vastaajan tuomioistuimeen noutamista varten.
- Kohtaa on tarkennettu lausuntopalautteen perusteella.
- Ministeriö katsoo, että on perusteltua turvata se, ettei vankeusrangaistusta tai oikeuden istuntoa voi vältellä sosiaali- tai terveydenhuollon toimitiloissa oleskelemalla.

Tiedonsaanti kadonneen etsimiseksi

- HE:ssä ei ole kaikilta osin tuotu esille sitä, että ylimpien laillisuusvalvojen kannanotoissa ja tuomioistuinten ratkaisuissa on korostunut, että jokainen tilanne on arvioitava erikseen, ja jokaisessa tilanteessa on punnittava tarvetta asiakkaan ja potilaan yksityisyyden ja toisaalta muiden oikeuksien suojelemiseen. Tavoitteena tulee olla sellaisen ratkaisun löytäminen, joka toteuttaa kyseessä olevien henkilöiden perusoikeudet mahdollisimman hyvin.
- EN:n ihmisoikeussopimuksessa, EU:n perusoikeuskirjassa, EN:n tietosuojaa koskevaan yleissopimuksessa sekä EU:n tietosuoja-asetuksessa tiedollista itsemääräämisoikeutta korostaa käsittelyn oikeusperustana suostumuksen ensisijaisuutta koskeva vaatimus.
- STM katsoo tämän takia, että tieto kadonneen henkilön läsnäolosta ja henkilöllisyydestä tulisi ensisijaisesti luovuttaa vain kadonneen henkilön suostumuksen perusteella.

Tiedonsaanti kadonneen etsimiseksi

- Sairaalassa oleva hengen ja terveyden vaarassa oleva potilas on sairaalassa hoidossa, ja tiedonsaantioikeus ei kyseissä tilanteessa ole välttämätön.
- Katoaminen yksilön vapaasta tahdosta ei ole kiellettyä, eikä se saa olla este mahdollisuudelle hakeutua tarvittaessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen piiriin.
- Tieto läsnäolosta saattaa myös olla ja usein onkin asiakkaan lähiomaisilla.
- Mikäli suostumusta ei ole mahdollista saada esimerkiksi KHO.2024:80 päätöksen mukaisessa muistisairasta koskevassa tilanteessa, tiedonsaantioikeus voisi perustua potilaslain mukaisesti laillisen edustajan antamaan suostumukseen tai lähiomaisen/läheisen tahdonilmaisuun.
- KHO: 2024:89 päätöksessä tiedon luovuttamiseen poliisille henkilön mahdollisesta olinpaikasta liittyi sekä painava yleinen etu, mutta myös painava yksityinen etu. Tällaista painavaa yleistä ja yksityistä etua ei välttämättä ole muissa tilanteissa.

Tiedonsaanti kadonneen etsimiseksi

- Vaikka sinällään ymmärrämme, että kadonneen etsimiseen saattaa kulua paljon yhteiskunnan resursseja, niin se ei liene peruste, sille, että ohitettaisiin henkilön tai hänen omaisensa/edunvalvojan suostumus oikeusperusteena.
- Lienee todennäköistä, että kadonnut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas antaisi kuitenkin useimmissa tilanteissa suostumuksen.

Poliisin tietopyyntöön vastaaminen

- Tietopyyntöjen tulee olla sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kannalta selkeitä ja yksilöityjä.
- Esityksessä viitataan rikoslain säännöksiin, joiden soveltaminen voi käytännön asiakastyössä olla kuitenkin vaikeasti arvioitavaa.
- Tämä korostaa tarvetta tehdä säännönmukaista yhteistyötä poliisin ja sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa.
- Ohjeessa terveydenhuollon ja poliisin väliseen tiedonvaihtoon (STM, 2020-02-03) on sivuilla 2–3 muun muassa kiinnitetty huomiota, mitä tietoja poliisin tietopyynnössä tulisi olla ja miten luovuttamisen tulisi tapahtua.
- TSV:n ratkaisun 20.4.2009 mukaan viranomainen ei kuitenkaan saa lähettää salassa pidettäviä asiakastietoja suojaamattomassa sähköpostissa.

Poliisin tietopyyntöön vastaaminen

- Tulisi kiinnittää huomiota sääntelyn soveltamista koskevaan sekä poliisihenkilöstön että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten kouluttamiseen ja yhteisiin ohjeistuksiin ja toimintamalleihin sekä poliisin ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarjoajien välisen yhteistyön tiivistämiseen.
- Sääntely siitä, että vain välttämättömiä tietoja saa jossakin tilanteessa luovuttaa, asettaa vastuun – ja myös virkavastuun – tietojen luovutuksia hallinnoiville sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarjoajien virkamiehille.
- PeV onkin todennut, että mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan.

Poliisin tietopyyntöön vastaaminen

- Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta.
- Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa velvollisuus luovuttaa tietoja eli säännösten tulkinta tulee ulkopuolisen viranomaisen taikka tuomioistuimen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapitointressin yhteensovittamiseksi.
- Välttämättömyysvaatimus edellyttää arviointia jokaisen tiedon luovutuksen yhteydessä.
- HE:n mukaan tietopyynnön saisi tehdä vain päällystöön kuuluva poliisimies

Poliisin tietopyyntöön vastaaminen

- Ottaen huomioon, että esityksessä viitataan rikoslain säännöksiin, joiden soveltaminen voi käytännön asiakastyössä olla kuitenkin vaikeasti arvioitavaa, niin tulisiko asettaa vastaavantyyppinen korotettu virka-asemaa koskeva vaatimus myös sen osalta, kuka sosiaali- ja terveydenhuollossa päättäisi tietojen luovuttamisesta?
- Tulisiko esimerkiksi edellyttää, että luovutuksesta päättäisi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan vastaava johtaja tai hänen nimeämänsä viranhaltija?
- Joka tapauksessa vastaavan johtajan tulisi antaa ohjeet tietojen luovuttamisesta.

Tieto läsnäolosta tietyllä osastolla

- STM yhtyy TSV:n arvioon, että HE:n perusteella vaikuttaa siltä, ettei tietoja saataisi vain henkilön olemisesta terveyden- tai sosiaalihuollon yksikössä, vaan myös samalla tiedon läsnäolosta tietyllä osastolla, mikä paljastaa henkilön terveydentilaa koskevia tietoja paljon syvällisemmin kuin yksin tieto siitä, että henkilö on ollut esimerkiksi otettu tiettyyn sairaalaan tiettyinä aikoina.
- STM arvioi, että valiokunnan lausunnossa ja hallintovaliokunnan mietinnössä esityksen perusteluja tulisi selventää ja tuoda esille se, että tietoja pyytävän viranomaisen tulee esittää perustelut siitä, miksi tietoja tarvitaan osaston tarkkuudella.

Tiedon elinkaari

- STM yhtyy TSV:n huomioon, ettei esityksessä ole otettu huomioon kyseisten tietojen elinkaarta ja niiden mahdollisten luovutusten vaikutuksia henkilöiden yksityisyyden suojaan.
- Tiedon elinkaareen liittyy keskeisesti säilytysajat.
- Säilytysaikasääntelyn osalta valiokunta voisi lausunnossaan hakea analogista tulkinta-apua esimerkiksi TSA:ssa ja tiedonhallintalaista.
- TSA:n 5 artiklan yleisistä käsittelyperiaatteista on säilytyksen rajoittaminen: henkilötietoja saa säilyttää vain niin kauan kuin se on tarpeen tietojen käyttötarkoituksen kannalta.
- Henkilötietojen säilytysajasta on tarpeen säätää tarkemmin lailla. Näin on etenkin arkaluonteisten tietojen kohdalla tai jos tietojen säilyttämiseen muutoin liittyy erityisiä riskejä.

Tiedon elinkaari

- PeV on arvioinut eri yhteyksissä erityissääntelyn kohteena olevien henkilötietojen säilytysaikojen asianmukaisuutta ja suhtautunut varauksella tietojen pitkään säilyttämiseen.
- Tietojen pysyvää säilyttämistä valiokunta on pitänyt mahdollisena vain poikkeuksellisesti.
- Valiokunta on painottanut erityisesti arkaluonteisten tietojen säilytysajan rajaamista siihen, mikä on välttämätöntä sen tavoitteen saavuttamiseksi, jonka vuoksi tiedot on järjestelmään tallennettu (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s.5, PeVL 13/2017 vp, s.6). Valiokunta on esimerkiksi pitänyt viiden vuoden säilytysaikaa arkaluonteisten tietojen osalta pitkänä (PeVL 37/2024 vp, s. 4, PeVL 13/2017 vp).

Tiedon elinkaari

- Sen sijaan tiedonhallintalaki edellyttää, että säilytysajan päättymisen jälkeen tietoaineistot on arkistoitava tai tuhottava viipymättä tietoturvalisella tavalla.
- Edellä todettuun viitaten STM:n arvion mukaan tieto henkilön läsnäolosta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan toimitiloissa tietynä aikana ja tieto läsnäolleen henkilön henkilöllisyydestä, joka tieto oli välttämätön 5 §:n kohdassa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten, kun kyseistä 5 §:n mukaista välttämätöntä käyttötarkoitusta ei enää olisi, tieto olisi viipymättä tuhottava.

Koulutus, ohjaus ja toimeenpano

- STM yhtyy lausunnoissa esitettyihin näkemyksiin koulutuksen ja ohjaamisen tärkeydestä toimeenpanossa.
- STM yhtyy myös lausuntokierroksella esitettyyn näkemykseen jonka mukaan ohje terveydenhuollon ja poliisin väliseen tiedonvaihtoon (STM, 2020-02-03) tulisi päivittää yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, sisäministeriön, Poliisihallituksen, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajien ja muun muassa Suomen Lääkäriliiton kanssa.
- STM toistaa aiemmissa lausunnoissaan esitetyn näkemyksen, että tulisi kiinnittää huomiota sääntelyn soveltamista koskevaan sekä poliisihenkilöstön että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten kouluttamiseen ja yhteisiin ohjeistuksiin ja toimintamalleihin ja poliisin ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajien välisen yhteistyön tiivistämiseen.
- Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö näkisi perusteltuna, että sääntelyn vaikuttavuutta arvioitaisiin säännöllisesti raportoimalla siitä eduskunnalle.

THL:ää koskevat säännökset

- Sosiaali- ja terveysministeriö toistaa lausunnoissaan esitetyn näkemyksen koskien poliisin henkilötietolain 17 §:ään ja 22 §:ään ehdotetaan uusia säännöksiä poliisin ja THL:n välisestä tiedonvaihdosta.
- Esityksessä ei edelleenkään ole kuvattu tarkemmin kyseisten tietojärjestelmämuutosten toteuttamistapaa, eikä edelleenkään niistä aiheutuvia kustannuksia ja myös muutosten aikataulu on jätetty avoimeksi.

Säätelyn vaikutukset haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin

- Esityksessä ei ole riittävästi arvioitu säätelyn vaikutuksia haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin.
- Käytännössä säännös kohdistuisi voimakkaimmin henkilöihin, jotka jo ennestään ovat vaikeassa elämäntilanteessa tai joilla on korkea kynnyks hakea apua.
- Erityisen ongelmallisia vaikutuksia voi kohdistua esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakkaisiin, asunnottomiin ja hätämajoitusta käyttäviin henkilöihin, väkivallan uhreihin, nuoriin ja lastensuojelun asiakkaisiin, paperittomiin tai muuten viranomaisiin epäluuloisesti suhtautuviin henkilöihin, henkilöihin, joilla on aiempia rikosepäilyjä tai pelko poliisikontakteista.
- Säätelyn vaikutukset haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin tulisi kiinnittää huomiota sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa hallintovaliokunnalle

Apteekkien asema

- STM toteaa, että sääntely koskee sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajia, ei apteekkeja.
- Kuitenkin tietyissä tilanteissa myös apteekit voivat olla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajia.
- Soveltamisalan laajentamisen oikeusvaikutusten arviointi edellyttäisi vähintään täydentävän hallituksen esityksen antamista.

Henkilöllinen soveltamisala

- STM yhtyy EOA:n lausuntoon, että poliisilain ehdotetun 4 luvun 5 §:n 1–3 kohtien sanamuodon mukaan tiedonsaanti henkilön läsnäolosta tässä tarkoitetuissa paikoissa ei ole riippuvainen henkilön asemasta siinä rikoksessa, jonka paljastamisesta tai selvittämisestä on kysymys.
- Siten tarkoitus ilmeisesti on, että oli henkilö sitten epäillyn asemassa, asianomistajana taikka mahdollisena todistajana siinä rikostapahtumassa, josta on kysymys, tieto olisi annettava.
- Lisäksi tulisi kiinnittää henkilöllisen soveltamisalan osalta siihen, mitä PeV on HE:stä lausunut.
- PeV totesi lausunnossaan, että se kiinnitti huomiota siihen, että ehdotettua tietojen saantia sosiaali- ja terveydenhuollosta koskevaa sääntelyä ei ehdoteta rajattavaksi henkilöllisesti.

Henkilöllinen soveltamisala

- PeV:n käsityksen mukaan poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin on sääntelyssä käytettyjen sanamuotojen nojalla mahdollista saada tietoja paitsi rikoksesta epäillyistä tai rikoksen uhriksi joutuneista, myös kenestä tahansa asian kannalta sivullisesta henkilöstä, kunhan ehdotetussa säännöksessä asetetut muut edellytykset täyttyvät.
- Ehdotetun tietojensaantioikeuden henkilöllistä ulottuvuutta on sääntelyn tarkkarajaisuuteen ja täsmällisyyteen sekä oikeasuhtaisuuteen liittyvistä syistä välttämätöntä täsmentää.
- Tämä on edellytyksenä 1., 3. ja 5. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Kiitos!

Joni Komulainen

Hallitusneuvos

Turvallisuus ja terveys -osasto

Bioteknologia ja lääkkeet –yksikkö

joni.komulainen@gov.fi